

Long Nguyễn

Thời niên thiếu của tôi

Ai trong chúng ta có mấy người lại chồi cỗi là trong quãng đời niên thiếu của mình thấp thoáng đâu đó hình ảnh ông tàu già, miệng trề xuống điều thuốc lá vắn vụng đứng bên xe xục tắc nghi ngút khói? Tiếng chó sủa, tiếng mưa reo vui trên mái lá, mái tôn, tiếng côn trùng hoà lẫn tiếng gõ nhịp nhàn của thằng bé rao hàng văng vẳng gần xa tạo nên một âm thanh gần gũi quen thuộc mà giá như đêm nào bỗng nhiên không gian im bất đi những thứ tiếng đó ta sẽ cảm thấy lạ lùng lắm.

Xóm tôi ở có hai xe xục tắc. Trong quãng đời niên thiếu của chúng ta, tiếng xục tắc thiết yếu như 1 điều kiện ắt có và đủ, nghĩa là không có không được thì hai xe xục tắc lại trở nên thừa thãi. Quá thừa thãi, thừa đến nỗi gây phiền phức.

Chuyện phiền phức như thế này. Nhắc lại, xóm tôi có những hai xe xục tắc, một ăn rất ngon lại do một ông tàu già làm chủ. Không riêng tôi mà mọi người trong xóm đều công nhận là ngon. Nếu 1 kiệt tác nghệ thuật là 1 tập hợp của những chi tiết tinh vi đầy sáng tạo tính, nếu 1 công trình vĩ đại được xây dựng bằng vô số các tiểu xảo nhà nghề thì có những thứ lắt nhắt không tên gọi làm nên 1 món ăn ngon. Tô hủ tiếu ngon không hẳn chỉ ở nước dùng trong, ngọt mà còn ở những thứ khó nhận ra như tóp mỡ giòn bằm đều tay, bấp cái muối (tàu gọi là cải tần xại) đậm đà hương vị, nhấm nhấm bằng răng cửa để cảm được cái vị mằn mằn khó tả của nó. Không ngòi bút nào có thể diễn tả được cái vị độc đáo ấy. Hôm nào các bạn có thì

giờ đi ăn tiệm, kêu 1 tô hủ tiếu, gấp 1 chút mầu vàng vàng rắc trên mặt, nhấm nhấm bằng răng cửa mới hiểu được ý tôi muốn nói, mới hiểu được chữ nghĩa cũng vô dụng khi phải diễn tả những thứ có phẩm tính phi thường. Như 1 bức tranh ngoạn mục tô hủ tiếu còn là sự kết hợp hài hoà của màu sắc. Màu trắng nõn của sợi bánh chen lẫn với những miếng xá xíu xắt mỏng, mỏng đến độ lớp phẩm đỏ viền quanh lát thịt nhỏ như sợi chỉ điều trông đến hay, điểm chút màu nâu của tóp mỡ, màu vàng cải muối, màu xanh của hẹ và xà lách được sắp xếp lên trên theo 1 chủ ý nào đó chứ không phải cứ vớt bừa vào tô. Chỉ nhìn thôi cũng thấy ngon mắt. Bạn ạ con mắt cũng biết ngon.

Trở lại câu chuyện xe xục tắc của ông tàu già. Người Tàu dù ở đâu cũng có những điểm giống nhau. Đó là giầu nghề. Đó các bạn cạy miệng họ để họ chỉ cho cách giữ nóng. Tô hủ tiếu bung từ xe nấu lần qua dăm bảy ngõ hẻm dưới cơn mưa tầm tã đến tay thực khách vẫn nóng như vừa mới múc. Còn đặc điểm giống nhau nữa là bất kể xe bò viên, sâm bồ lượng hay xục tắc đều có trang trí tranh vẽ trên kiếng. Bên cạnh mấy chữ tàu nhăng nhít chẳng hiểu nghĩa ra làm sao là hình vẽ những điển tích trong truyện tàu như Trúc lâm thất hiền, Ngự tiền canh độc, Bát tiên quá hải, Đào viên kết nghĩa . . . Xe của ông tàu này có hình ba anh em Lưu, Quan, Trương kết nghĩa trong vườn đào. Tôi còn nhớ ông Quan Công có chòm râu dài, mặt đỏ như trái cà chua, ông Trương Phi bụng phệ râu quai nón mặt đen như trôn chảo và 1 ông mặt mũi bình thường chẳng có gì đặc biệt. Tôi đoán là ông Lưu Bị. Trót nói ông Lưu Bị không có gì đặc biệt tôi mới sực nhớ thêm 1 chi tiết đặc biệt là cái nhà ông Lưu Bị trong hình vẽ với lão chủ xe xục tắc có gương mặt giống nhau. Giống lắm các bạn ạ, giống tới nỗi tôi gọi là ông Lưu Bị.

Mua cho bố 1 tô hủ tiếu của ông Lưu Bị.

Dần dà cả xóm chẳng ai bảo ai đều gọi là lão Lưu Bị Đường như món ăn muốn được nổi tiếng cũng cần có một cái tên gọi nên ông tàu già cũng vui vẻ chấp nhận danh xưng xục tắc lão Lưu Bị không một lời phản đối.

Lão chủ chiếc xe xước tắc thứ hai ở xóm tôi có cái tên rất khó quên nhưng nếu quên rồi rất khó nhớ lại : Lão Gọn, tên cha sanh mẹ đẻ là Gọn chứ không phải tên thể nhân đặt . Dân Bắc kỳ di cư , có bộ răng đen hùng hồn tó cáo sinh quán. Vì sinh kế chuyển nghề xước tắc chứ không cha truyền con nối như lão Lưu Bị cho nên hẳn nhiên hủ tiếu lão Gọn nhạt như nước ốc lại thiếu cả những thứ thiết yếu để được gọi là hủ tiếu là hẹ và tóp mỡ băm. Tôi còn ngờ xá xiu lão Gọn chỉ là thịt heo luộc nhuộm phẩm đỏ chứ chẳng ướp gia vị gì cả vì khoảng đũa một cái phẩm đỏ nhuộm ngoài miếng thịt phai màu làm tô hủ tiếu trở nên đỏ nhờ nhợt trông hết muốn ăn. Tôi vẫn đinh ninh bắc kỳ chỉ nên nấu phở và chỉ nên nấu phở mà thôi. Hủ tiếu chỉ có người tàu hay dân nam kỳ nấu mới tới. Ăn phải tô hủ tiếu lão Gọn thực khách có cảm giác như bị vu oan điều gì đó, rất bức bối, rất khó chịu. Đời tôi khổ vì lão Gọn. Thật vậy tôi không nói quá đâu. Cả một quãng đời quá khứ vàng son của tôi chỉ vì lão Gọn mà vẫn cứ vương vấn cái gì đó thiếu toàn bích . Bất chước lời Chu Công Cẩn trong Tam quốc chí lúc mất Kinh Châu về tay Khổng Minh: "Trời đã sinh ra Du sao còn sinh ra Lượng". Tôi đã có lúc than thầm : "Giời đã sinh ra Bị sao còn sinh ra Gọn" mỗi khi lỡ ăn lầm phải hủ tiếu lão Gọn. Ghét của nào trời trao của đó, tôi bị ăn lầm hoài. Chuyện khá dài dòng, hãy để tôi kể cho có đầu có đuôi nhé. Em gái của mẹ tôi dĩ nhiên là dì ruột tôi, dì tôi dĩ nhiên là vợ của dượng tôi và tôi dĩ nhiên là cháu của dượng tôi. Hehehe hết dĩ nhiên rồi đến ngẫu nhiên. Một cách ngẫu nhiên dượng tôi làm nghề hót tóc dạo. Một cái ghế xếp, một tấm khăn choàng, một cái tông đơ cũ mềm, kéo lược . . . tất cả những thứ ấy được bỏ gọn vào trong cái thùng gỗ đằng sau cái pọt ba ga xe đạp. Đồ lễ chỉ có thể nên hót tóc dạo rẻ lắm, chỉ bằng tiền ăn quà sáng của tôi thôi. Xin phép được lạm dụng chữ nhiên một lần nữa. Mặc nhiên tôi và bố tôi là khách hàng hót tóc quen thuộc của dượng tôi.

Giấc Nam Kha khéo bất bình

Bình con mắt dậy thấy mình . . . đau quá

Thơ của tôi thế đấy chẳng biết có đúng luật không mà có vẻ ngang ngang

thế nào ấy, các bạn đừng cười nhé, tôi chả biết làm thơ đâu. Tiền nào của nấy, khách hót tóc dạo thường bị cái nạn tông đơ cắn tóc, nghĩa là tóc lên cả rễ lẫn ngọn đau thấu ông bà ông vải. Lim dim thả hồn vào trong giấc Nam Kha xao xác tiếng gà, ni non ve sầu gọi nắng, tiếng lạch xạch chiếc tông đơ bóp bằng tay, khách thí phát quy y thỉnh thoảng giật bắn mình lên vì cái tông đơ giở quẻ. Thay vì xin chủ nhà 1 bát nước để mài dao cạo, thể hiện câu tự túc tự cường, thợ hót tóc dạo thấy nước đâu là dùng nấy cho tiện. Hehehe đối với ông thợ hót tóc, nước trong mồm là tiện hơn cả. Nhổ phết một bãi nước bọt lên tấm da đen xẹt rồi cứ thế xoèn xoẹt mài, con dao cũng trở nên sắc ra phết. Bỏ tôi vốn lo xa, mỗi lần dựng tôi sửa soạn bày đồ nghề ra trước sân nhà đều sai tôi múc sẵn một bát nước lã.

Mẹ tôi với dì tôi thân nhau lắm. Cả hai chị em tính tình đằm thắm nên chẳng mấy khi mất lòng nhau. Ấy thế mà thân nhau lắm cắn nhau đau. Một hôm chẳng biết chuyện gì hai chị em cãi nhau một trận tới bến, lại còn gọi nhau bằng mày tao nữa chứ. Bố tôi rủ tôi với em tôi đi trốn vì sợ bị chửi lây. Ba cha con ngồi tịt ở quán thịt chó đầu ngõ tị nạn . . . Cộng Sản mãi đến tối mới dám mò về. Tưởng chỉ cãi nhau qua loa rồi thôi, giận cá chém thớt : từ nay cấm chỉ hai bố con mày không được hót tóc nhà "thằng" Tư nữa. Bù lại mỗi tháng mẹ tôi phát tiền cho hai bố con tôi đi hót tóc trên phố, hót tiệm hàng hoàng. Tiệm hót tóc này có cái quạt trần quay vù vù mát lạnh người. Xung quanh tường có treo hình đào kép cải lương nổi tiếng đương thời. Tôi vẫn còn hình dung kép Minh Vương có bộ tóc chải bi ăng tin trông như dít con vịt. Đặc biệt hót xong có xịt nước hoa thơm phức và bảo đảm tông đơ không cắn tóc. Chỉ phải cái giá tiền đắt gấp mười lần hót tóc dạo. Phải, chỉ mỗi tội giá tiền quá đắt.

Mẹ tôi tuy đang giận vợ chồng dựng Tư nhưng cũng tính toán dừ lắm. Này nhé mẹ tôi trừ tính con giận không lâu quá ba tháng. Ba tháng là ba lần hót tóc, tốn kém đấy nhưng tự ái mà biết sao bây giờ? chẳng lẽ muối mặt để chồng con vẫn hót dựng nó thì kỳ quá. Một buổi chiều bố tôi thăm thì với tôi :

- Đừng nói với mẹ nghe không, hôm qua ba sang nhà dựng hót tóc đấy. Câu nói như 1 sự cho phép ngầm. Chẳng mấy chốc tới phiên tôi được mẹ cho tiền đi cắt tóc:

- Ra viện uốn tóc Ngọc Oanh mà hót nghe không. Từ nay không hót dựng Tư nữa.

Tôi dạ dạ vâng vâng rồi phóng thẳng đến nhà dựng Tư hót tóc. Điều làm tôi ngạc nhiên là hót xong tiền còn dư nhiều quá , đủ để ăn mấy tô hủ tiếu. Một âm mưu, một ý định phôi thai trong đầu.

Nhà tôi có hai tầng. Vì lộp tộp đêm đêm cả nhà ngủ ở tầng dưới để tránh nóng. Riêng tôi từ khi lên 12 tuổi tôi xin mẹ cho ngủ trên lầu một mình . Nóng đấy nhưng tự do. Nghĩ cho cùng tôi cũng chả làm điều gì khuất tất đâu nhưng một mình một cỗi tôi vẫn thấy thích hơn. Có lẽ đến tuổi nào đó người ta bắt đầu nhen nhúm ý chí tự lập.

Đứng trên ban công cầm cái đèn bão đưa lên đưa xuống ra dẫu, thằng bé gõ xục tắc hết cỡ ngay khi tôi thò cái gà mên trong có để tiền bằng sợi dây thừng. Vài phút sau cái gà mên được kéo lên nghi ngút khói thơm ngát mũi . Những lần sau thằng bé bán hàng không còn gõ nữa.

Ngay đêm thưởng thức gà mên hủ tiếu đầu tiên, một trục trặc nhỏ làm tôi ân hận mãi : quên đóng cái cửa dẫn xuống cầu thang . Mùi thơm theo luật vật lý thì bay lên nhưng oái oăm thay lại bay xuống dưới nhà. Đặt cái gà mên xuống giường tôi bắt gặp cặp mắt tròn xoe của bé Thảo. Con bé theo mùi thơm mò lên lầu từ lúc nào :

- Anh "Nhong" cho em ăn với. (Tôi tên Long) .

Nói xong, tự nhiên như ruồi, nó leo lên giường, ngồi xếp bằng, làm dẫu Thánh Giá rồi há mồm chờ bón. Thế có tức không cơ chứ.

Mỏng môi hay hót, dày môi hay hờn. Chẳng biết môi em tôi thuộc loại gì mà vừa hay hờn mà vừa hay hót. Hơi tí là nhè, hơi tí là mách mẹ. Vì bí mật quốc phòng, hễ cứ ăn một miếng tôi lại phải đút cho nó một miếng, miếng của nó thường không có thịt. Khi nào lỡ ăn hai miếng mà quên đút, nó ư

một tiếng nghe mà phát ghét.

Xin lỗi các bạn . Sáng hôm sau hai anh em bị té re. Chắc có bạn chẳng biết té re là gì đâu , là Tào Tháo đuổi đẩy. Nghe người ta nói lão Gọn mỗi khi bán hết hàng họ chuẩn bị về mà vẫn còn khách, lão châm thêm nước lã vào nồi nước dùng để vớt vát được đồng nào hay đồng ấy. Cái Thảo cần nhắn :

- Sao anh không mua của ông Lưu Bị vừa ngon vừa không sợ Tào Tháo rượt. Bồ bảo Tào Tháo sợ ông Lưu Bị lắm mà.

Em tôi thường lẫn ông Tào Tháo trong truyện với ông Lưu Bị ngoài đời như thế. Hậu sinh thường ngu dốt , tôi thấy chẳng cần phải giải thích cho nó hiểu .

Thời gian thấm thoát thoi đưa . Cũng như tôi em tôi ngày ngày mong cho tóc tôi chóng dài ra. Có lần nó tỏ vẻ với mẹ làm tôi điên người :

- Mẹ ơi con muốn đi hót tóc.

Con gái mà bày đặt hót tóc. Cũng may mẹ tôi chỉ cười không để ý. Mỗi khi tôi mang cái đầu mới cắt về nhà nó nịnh tôi ra mặt :

- Anh Nhong ơi cúi đầu cho em ngủ đi. Đầu anh "xơ" quá hà . (thơ) .

Nó có lối nói chuyện làm xao xuyến lòng người các bạn ạ. Vừa thủ thỉ nói vừa tựa hẳn tấm thân gầy guộc vào người nghe, mặt thì áp vào ngực, tay thì tần mẩn nhặt tóc hoặc phỉ bụi trên vai áo người nghe. Tôi đoán sau này ai là chồng nó sẽ thương yêu nó lắm .

Tôi có cả tháng trời nghiên cứu tiếng gõ xục tắc. Y như thời Tam quốc, xe lão Gọn bên này thì xe lão Lưu Bị ở bên kia đường, chưa bao giờ tôi thấy cả hai chung một đường hay đụng đầu nhau. Dường như họ có một thoả ước phân chia lãnh thổ hẳn hoi. Mỗi xe xục tắc đều có hai thằng bé trạc tuổi tôi làm giao liên, vừa gõ nhịp vừa nhận tiền vừa giao hàng. Ông chủ chỉ việc mức mức thái thái thôi. Kể cũng nhàn. Lâu ngày tôi học được sự khác biệt trong nhịp gõ rao hàng của 2 lão. Đúng ra cái Thảo là người khám phá ra sự khác biệt đó. Một hôm hai anh em đi mua báo cho bố. Hồi trước tôi hay đi một mình có rủ nó cũng chả thèm đi, bây giờ vì sợ tôi đi ăn lén một mình, nó theo tôi như hình với bóng. Đang đi bỗng nó bấu tay tôi :

- Anh Nhong ơi anh có nghe gì không?

Hai anh em đứng lại lắng tai.

- Tiếng xục tắc. Muốn ăn thì để đến tối.

- Không phải anh à. Lão Lư Bị kia kia.

Theo ngón tay chỉ cái Thảo tôi thấy xe xục tắc lão Lư Bị bên kia đường .

Cái Thảo tiếp :

- Tiếng gõ khác với tiếng ông Gọn anh ạ.

À thì ra con bé tinh thật. Nghe kỹ tiếng gõ rao hàng của lão có vẻ khang khác với tiếng của lão Gọn. Hai anh em ngậy người đứng nghe một lúc cho quen tai. Tối nay . Phải , tối nay ăn cho bằng được hủ tiếu Lư Bị.

* *

*

Đặc tính của thời gian là làm biến đổi sự vật cũng như phai nhoà đi sự việc. Trải qua những cuộc bể dâu , những điều trông thấy mà đau đớn lòng. Cụ Tiên Điền Nguyễn Du bảo vậy Hùng vĩ như non cao, bao la như biển cả mà thời gian còn làm cho dời đổi hướng gì lòng người, nhất là người có tính xởi lởi như mẹ tôi.

- Tóc mày dài rồi đấy . Hể thấy xe dựng Hai qua đây gọi vào mà hót.

Câu nói lịch sử này đánh dấu chấm dứt cuộc chiến tranh lạnh giữa mẹ với dì tôi . Cái Thảo đứng hóng chuyện kêu lên phảng phất giọng Nam Ai :

- Mẹ hết giận dì Tư rồi hả mẹ?

Ngần ngừ 1 lúc nó nói tiếp:

- Hay mẹ giận thêm một tháng nữa được không mẹ?

Đã nói con bé này nhiều lúc làm tôi điếng người.

Tổng kết lại hai anh em tôi được ăn vụng dòng dĩa suốt mấy tháng. Giận một nỗi cứ phải ăn của lão Gọn nhiều hơn lão Lư Bị. Nấu hủ tiếu dễ thế không học, đằng này lão dạy trẻ con nhái tiếng gõ của lão Lư Bị, Như thế đoán biết âm mưu lão Gọn, Lư Bị đổi kiểu gõ soành soạch mà tài tình thay chỉ vài bữa trẻ con nhà lão Gọn bắt chước được ngay. Riết rồi tôi với bé Thảo đành chịu không phân biệt nổi nữa, thỉnh thoảng hai đứa vẫn đi té

re. Hehehe !!!

* *

*

Thời niên thiếu của anh em tôi chấm dứt đột ngột khi đất nước được giải phóng, dù tôi mới 13 tuổi và bé Thảo lên chín. Lũ người rừng rú sống đói khát từ lâu làm như ganh tức với dân miền nam thành thị. Khoác lên cổ chúng tôi cái khăn quàng đỏ, mỗi tuần một lần rời trường học phối hợp với công an đi làm công tác đạo đức cách mạng. Bốn phen chúng tôi là theo lũ đầu trâu mặt ngựa đứng ở đầu chợ, thấy các bà các cô mặc quần túm ống là thối còi, bắt họ đứng yên cho lũ quỷ sứ thọc cái chai vào ống quần phụ nữ nếu không lọt tức là không có đạo đức cách mạng, chúng lấy kéo rạch ống quần người ta lên tận bẹn rồi ngoạc mồm cười hô hô. Chúng không phải thực sự cách mạng. Chúng chỉ là loại người ăn theo cách mạng mà bây giờ, cảm ơn nhà nước, bọn ăn theo ấy đã trở về cái thân phận thực thụ của nó: Hạng theo thời húng hiếp dân lành.

Lúc đó người lớn đối với chúng tôi không còn là thần tượng nữa. Có còn lại chẳng là mảnh hình hài lam lũ, gập chúng tôi không dám nhìn thẳng, len lét như rắn mùng năm. Phần chúng tôi cũng nhìn họ bằng con mắt nhìn vào kẻ tội đồ. Chúng tôi không nói những câu đầy ắp tin yêu như trước nữa, chẳng hạn : tao về tao mách mẹ tao, hoặc ba ơi thằng kia nó đánh con Mất nhân phẩm, người lớn trở nên hèn yếu quá. Trừ đám đầu trâu mặt ngựa của nhà nước còn gọi chúng tôi bằng mỹ từ các em thiếu nhi bác Hồ, người lớn gọi chúng tôi là lũ quỷ sứ, ngay đến bé Thảo bé bỏng của tôi cũng bị gọi là con nhãi ranh, tôi biết thời hoa mộng của tôi, của chúng tôi đã thực sự chấm hết. Khoác lên vai cái khăn quàng đỏ, tròng vào cổ cái còi tu huyết, những thiên thần xinh xắn biến thành bầy ngạ quỷ đi gieo rắc sợ hãi cho muôn người.

Giá mà đừng có cách mạng, đừng có công an, đừng có khăn quàng đỏ thì quãng đời niên thiếu của tôi sẽ có nhiều hoa mộng hơn để kể lại hầu các bạn. Cách mạng đến , chẳng còn gì nữa mà nói. Tạm biệt các bạn nhé!

Kỷ niệm

Thơ của Khuyết Danh

Cho tôi lại ngày nào
Trăng lên bằng ngọn cau
Me tôi ngồi khâu áo
Bên cây đèn dầu hao
Cha tôi ngồi xem báo
Phố xá vắng hiu hiu
Trong đêm mùa khô ráo
Tôi nghe tiếng còi tàu

Cho tôi lại chiều hè
Tôi đi giữa đường quê
Hai bên là hương lúa
Xa xa là ngọn tre
Thấp thoáng vài con nghé
Tiếng nước dưới chân đê
Tôi mê trời mây tía
Không nghe mẹ gọi về

Cho tôi lại nhà trường
Bao nhiêu là người thương
Không ai thù ai oán
Ai cũng bảo tôi ngoan
Tôi yêu thầy tôi lắm
Nhớ tiếng nói vang vang
Tôi theo tà áo trắng
Cô em bạn cùng trường

Cho tôi lại một mùa

Mưa rơi buồn ngoại ô
Đêm đêm đèn trong ngõ
Soi sáng mảnh tim khô
Tôi mơ thành triệu phú
Cứu vớt gái bơ vơ
Tôi mơ thành thi sĩ
Đem thơ dệt mộng hồ

Cho tôi lại còn nhiều
Cho tôi lại tình yêu
Tôi không cần khôn khéo
Tôi không đòi bao nhiêu
Cho tôi lòng non yếu
Để khóc dễ tin theo
Cho tôi thời niên thiếu
Cho tôi lại từ đầu

Cho đi lại từ đầu
Chưa đi vội về sau
Xin đi từ thơ ấu
Đi vui và bên nhau
Trong tim thì sôi máu
Khoé mắt có trăng sao
Bông hoa cài trên áo
Trên môi một nguyện cầu :
Cho đi lại từ đầu
Không đi vội về sau
Kim Dao Metamorph.

Hết

